

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Peruskoulun jälkeen nuori voi mennä lukioon tai ammattikouluun. Keväällä ja syksyllä on nuorille yhteishaku kouluihin. Yhteishaussa täytyy täyttää yhteishakulomake. Lomakkeessa täytyy olla kolme koulua, johon hakija hakee. Numero 1 on koulu, johon hän ensimmäiseksi haluaa. Jos koulu ei ota häntä, on lomakkeessa koulu numero 2 ja koulu numero 3.

Lukioon tai ammattikouluun menee 94 % nuorista, mutta todistuksen saa 82 %. Lukiossa todistuksen saa 90 % oppilaista, mutta ammattikoulusta vain 70 %. Opetus ja ruoka ovat koulussa ilmaisia. Lukiossa kirjat, kynät, kumit jne. täytyy ostaa itse. Ammatillisessa koulutuksessa osa opiskelumateriaaleista täytyy ostaa itse, osan antaa koulu.

Lukio

Peruskoulun jälkeen voi hakea lukioon. Lukio ei ole ammattikoulu. Siellä annetaan yleissivistävää opetusta noin 16–19-vuotiaille oppilaille. Lukion käy yli 50 % ihmisistä. Kun lukioon hakee paljon ihmisiä, niin koulu ottaa ne, joilla on hyvä todistus. Jotkut lukiot ovat erityislukioita. Erityislukioita ovat esimerkiksi taidelukiot (musiikki, kuvataide, teatteri jne.)

Suomessa on noin 450 lukiota. Lukuvuosi alkaa elokuussa ja loppuu toukokuun lopussa. Lukiossa opiskelutahti on nopea ja kotitehtäviä annetaan paljon. Aineet ovat samoja kuin peruskoulussa, mutta opiskelija suunnittelee enemmän omia opintojaan, esim. mitä hän opiskelee ja milloin. Siksi opiskelijalla on suuri vastuu omista opinnoistaan.

Lukiossa joku voi opiskella nopeasti ja joku hitaasti. Opiskelija opiskelee lukiossa yleensä 2-4 vuotta. Kun lukio loppuu, opiskelijalla on loppukokeet. Ne ovat koko maassa samaan aikaan ja kaikissa kouluissa samanlaiset. Kokeen nimi on ylioppilaskirjoitukset.

Ylioppilaskirjoituksissa on 4 koetta, jotka on pakko kirjoittaa:

1. äidinkieli (suomi, ruotsi tai saame)
2. ruotsi tai suomi
3. 1 vieras kieli (englanti, saksa, ranska, espanja, venäjä)
4. matematiikka tai reaaliaineet (historia, biologia, psykologia, maantiede, fysiikka, kemia, uskonto, elämäntutkimustieto, filosofia.)

Kokeita voi kuitenkin tehdä enemmän kuin neljä, jos itse haluaa.

Maahanmuuttajille äidinkielen koe on vaikea. Heidän ei ole pakko kirjoittaa äidinkieltä. He voivat ottaa jonkun muun kokeen, mutta myös heidän täytyy kirjoittaa neljä koetta.

Maahanmuuttajien ei ole pakko kirjoittaa myöskään ruotsin kieltä. Ylioppilaskirjoitukset maksavat ja jokainen opiskelija maksaa ne itse.

Kun opiskelija on suorittanut kokeen, hänestä tulee ylioppilas ja hän saa valkoisen ylioppilaslakin. Vappuna ihmiset aina panevat ylioppilaslakin päähän.

Lukion jälkeen voi pyrkiä yliopistoon tai ammattikorkeakouluun.

Vastaa kysymyksiin suomeksi kokonaisilla lauseilla.

1. Kuinka suuri osa suomalaisista käy lukion?
2. Millä tavalla lukio ja peruskoulu ovat erilaisia?
3. Mitkä ovat ylioppilaskirjoitukset?
4. Mitä ovat reaaliaineet?
5. Millä tavalla maahanmuuttajan ylioppilaskirjoitukset ovat erilaiset kuin suomalaisten?
6. Mitä lukion jälkeen voi tehdä?

Ammattikoulu

Ammatilliseen oppilaitokseen voi hakea, jos on peruskoulun todistus. Jos kouluun hakee paljon ihmisiä, koulu ottaa ne, joilla on hyvä todistus. Joissakin kouluissa on myös kokeet. Joskus koulu katsoo, kuinka paljon hakijalla on työkokemusta. Maahanmuuttajat voivat mennä ensin valmistavaan koulutukseen, jossa opetetaan niitä asioita, joita ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan. Sen jälkeen on helpompi mennä opiskelemaan. Ammatillisesta koulutuksesta voi valmistua yli sataan ammattiin. Ammatillisen perustutkinnon suorittaminen kestää 2 - 3 vuotta. Opiskeluun kuuluu paljon työssäoppimista.

Koulutusalat:

- kauppa ja hallinto
- kulttuuriala (esim. viestintä, käsi- ja taideteollisuus)
- luonnonvara-ala (esim. maatalous- ja metsätalous, puutarhatalous)
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- sosiaali- ja terveysala
- tekniikka ja liikenne
- vapaa-aika ja liikunta-ala (esim. nuorisotoiminta ja vapaa-ajan ohjaus)

Opetus ja ruoka ovat ilmaisia, mutta osa opiskelumateriaaleista täytyy ostaa itse. Ammattikoulun jälkeen voi hakea ammattikorkeakouluun tai mennä töihin.

Oppisopimus

Kun opiskelija on oppisopimuskoulutuksessa, hän opiskelee työpaikalla. Oppisopimuksella voi suorittaa melkein kaikki perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. Tutkintoja on noin 350. Koulutusaika on eri ammateissa erilainen.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelija tarvitsee työpaikan. Opiskelija etsii itse sopivan työpaikan ottamalla yhteyttä työnantajiin. Sen jälkeen työnantaja ja opiskelija tekevät

työsopimuksen, jonka oppisopimustoimisto hyväksyy.

Työnantajalle maksetaan koulutuskorvausta. Opiskelija saa palkkaa työnopetuksen aikana. Hän saa päivärahaa teoriaopetuksen aikana. Oppisopimuskeskukset auttavat oppisopimusasioissa. Apua saa myös oppilaitoksista, jotka järjestävät oppisopimuskoulutusta.

Aikuiskoulutus

Suomessa myös aikuiset opiskelevat paljon. He voivat opiskella itselleen kokonaisen tutkinnon tai tehdä jatko- ja täydennysopintoja ja harrastusopintoja.

Aikuiskoulutusta järjestävät

ammattilliset oppilaitokset
ammattikorkeakoulut
yliopistot
ammattilliset aikuiskoulutuskeskukset
kansalais- ja työväenopistot
kansanopistot
kesäyliopistot
aikuislukiot
opintokeskukset
liikunnan koulutuskeskukset
musiikkioppilaitokset.

Aikuiskoulutukseen haetaan ottamalla yhteyttä suoraan koulutusta järjestävään oppilaitokseen. Aikuiskoulutus ei siis kuulu yhteishakuun.

Aikuiskoulutukseen osallistujista suurin osa opiskelee työn ohessa. Aikuiskoulutukseen kuuluu usein lahiopetusta ja etäopetusta. Lahiopetusta järjestetään useimmiten iltaisin ja viikonloppuisin tai tiiviinä opintojaksoina oppilaitoksessa. Etäopetusjakson aikana opiskelija opiskelee itsenäisesti kotona.

Aikuislukiosta käytetään myös nimitystä iltalukio, koska siellä opiskellaan iltaisin. Aikuislukiot ovat yli 18-vuotiailla.

Tutkintoon johtava aikuiskoulutus on maksutonta. Muu aikuiskoulutus on yleensä maksullista.

TEHTÄVÄ 1

Vastaa, mitkä väittämistä ovat oikein ja mitkä väärin

Oikein   Väärin

1. Yli 90 % suomalaisista nuorista menee toisen asteen koulutukseen.
2. Toisen asteen koulutus maksaa Suomessa.
3. Lukiossa voi opiskella hitaasti tai nopeasti.
4. Kaikki pääsevät ammattikouluun.
5. Maahanmuuttajat voivat mennä valmistavaan koulutukseen ennen ammattikoulua.
6. Ammattikouluissa opiskellaan vain koulussa.
7. Jos opiskelee oppisopimuksella, koulu etsii opiskelijalle työpaikan.
8. Aikuinen ei voi opiskella Suomessa.
9. Aikuiset käyvät yleensä töissä, vaikka he opiskelevat.
10. Kaikki aikuiskoulutus maksaa.

TEHTÄVÄ 2

Vastaa kysymyksiin suomeksi kokonaisilla lauseilla.

1. Millä tavalla ammattikoulu on erilainen kuin lukio
2. Mitä ammattikoulun jälkeen voi tehdä?
3. Mitä tarkoittaa oppisopimus?
4. Mitä aikuinen voi opiskella Suomessa?
5. Mitä tarkoittavat lähiopetus ja etäopetus?

KOTILÄKSY: Kirjoita, missä koulussa sinä haluaisit opiskella ja mitä haluaisit opiskella. Kirjoituksen täytyy olla vähintään 100 sanaa pitkä.

KORKEA - ASTEEN KOULUTUS

Ammattikorkeakoulut ja yliopistot antavat korkea-asteen koulutusta. Ammattikorkeakoulussa opetus liittyy läheisesti työelämään. Ammattikorkeakoulut tekevät tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa. Yliopistoissa tehdään tieteellistä tutkimusta ja opetus perustuu siihen.

Ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoulussa tutkinnon suorittaminen kestää 3,5 - 4,5 vuotta. Opiskelu ei maksa mitään. Kirjat ja ruoan opiskelija maksaa itse. Opiskelijat saavat paljon erilaisia alennuksia esim., julkisissa liikennevälineissä.

Seuraavia aloja voi opiskella ammattikorkeakoulussa:

humanistinen ja kasvatusala
kulttuuriala
yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
luonnontieteiden ala
tekniikan ja liikenteen ala
luonnonvara- ja ympäristöala
sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
matkailu-, ravitsemis- ja talousala.

Opintoihin kuuluu perus- ja ammattiopintoja, harjoittelua, joka edistää ammattitaitoa sekä opinnäytetyö.

Ammattikorkeakouluun voi hakea lukion tai ammattikoulun jälkeen. Jotkut ammattikorkeakoulut ovat yhteishaussa, mutta eivät kaikki. Yhteishaussa yhdellä lomakkeella voi hakea koulutukseen koko maahan. Hakulomake lähetetään siihen ammattikorkeakouluun, jossa opiskelija haluaa opiskella. Useimpiin koulutusohjelmiin järjestetään valintakoe.

Maahanmuuttajien lähtömaassa on usein hyvin erilaiset todistukset kuin Suomessa. Siksi maahanmuuttajien täytyy hakea eri tavalla ammattikorkeakouluun. Hakupaperit voi hakea työvoimatoimistosta.

Yliopisto

Yliopistoissa tehdään tieteellistä tutkimusta ja opetus perustuu siihen.

Suomessa on
teknillisiä korkeakouluja
kauppakorkeakouluja
taidekorkeakouluja
yliopistoja, joissa on monta eri tiedekuntaa
Maanpuolustuskorkeakoulu.

Yliopistossa on 20 eri koulutusala, joissa voi suorittaa tutkintoja. Aloja ovat esim. humanistinen, kaupallinen ja luonnontieteellinen ala. Opiskelu kestää yleensä pidempään kuin ammatti korkeakoulussa. Tutkinnot ovat:

kandidaatin tutkinto (=alempi korkeakoulututkinto)
maisterin tutkinto (=ylempi korkeakoulututkinto)
lensiaatin tutkinto
tohtorin tutkinto

Yliopistoon voi pyrkiä, kun on ylioppilastodistus tai ammatillinen tutkintotodistus.
Yliopistoihin haetaan yliopiston omalla hakulomakkeella. Hakuaika on yleensä keväällä.
Useimmilla aloilla on pääsykokeet.
Yliopistoissa opetus on maksutonta. Opiskelija maksaa yliopiston ylioppilaskunnalle lukukausimaksun. Siksi opiskelija voi käyttää terveydenhoitopalveluja ja hän saa syödä koulussa edullisesti. Lisäksi opiskelijat saavat alennuksia esim. matkoista ja oppimateriaalista.
Joka vuosi yliopistoon hakee paljon ihmisiä, mutta yliopistot ottavat vain 1/3 hakijoista.
Joillekin aloille pääsee helpommin, joitakin aloja on todella vaikea päästä opiskelemaan.

TEHTÄVÄ

Vastaa, mitkä väittämistä ovat oikein ja mitkä väärin.

Oikein   Väärin

1. Ammattikorkeakoulu on yliopisto.
2. Korkea-asteen koulutus on Suomessa maksullista.
3. Korkea-asteen koulutuksessa opiskelija maksaa itse opiskelumateriaalin.
4. Ammattikorkeakouluun ja yliopistoon voi hakea peruskoulun jälkeen.
5. Melkein kaikki ammattikorkeakoulut ovat yhteishaussa, mutta yliopistot eivät ole.

Vastaa suomeksi kokonaisilla lauseilla.

1. Millä tavalla ammattikorkeakoulu ja yliopisto ovat erilaisia?

YHDISTÄ **SANA JA OIKEA**
SELITYS

1. Yhteishaku _____
2. Toisen asteen koulutus _____
3. Ammattikoulu _____
4. Reaaliaineet _____
5. Ylioppilaskirjoitukset _____
6. Oppisopimus _____
7. Lähiopetus _____
8. Todistus _____
9. Etäopetus _____
10. Korkea-asteen koulutus _____
11. Lukio _____
12. Aikuiskoulutus _____
13. Opiskelumateriaali _____
14. Ammattikorkeakoulu _____
15. Yliopisto _____

- a. Koulu, johon voi hakea peruskoulun jälkeen. Täällä opiskellaan matematiikkaa, reaaliaineita ja kieliä. Koulutus on yleissivistävää.
- b. Peruskoulun jälkeinen koulutustaso.
- c. Oppilaitos, jossa opetus perustuu tieteelliseen tutkimukseen.
- d. Lukiossa tehtävät loppukokeet. Ne ovat koko maassa samanlaiset.
- e. Peruskoulun jälkeen haetaan kaikkiin kouluihin samalla lomakkeella.
- f. Peruskoulun jälkeen voi mennä tähän kouluun. Kun koulu loppuu, sinulla on ammatti.
- g. Aineita lukiossa. Ei tarkoita kieliä eikä matematiikkaa.
- h. Suurin osa ajasta opiskellaan työpaikalla, mutta koulussa on vähän opetusta.
- i. Tämä saadaan koulun ja kurssien jälkeen.
- j. Opetus koululuokassa.
- k. Koulutus, johon aikuiset osallistuvat.
- l. Kirjat, paperit ja kynät, joita tarvitset kun opiskelet.
- m. Opiskelu kotona. Ei siis opiskella koululuokassa.
- n. Toisen asteen koulutuksesta voi mennä tähän kouluun. Opetus on lähellä työelämää.
- o. Toisen asteen koulutuksen jälkeinen koulutustaso.